334744 - “Dropshiping” sistemiyle çalışmanın hükmü ve doğru alışveriş yöntemleri

Soru

E-ticaret konusu veya “Dropshiping” sistemi hakkında fetvalar gördüm, bazıları bu yöntemin haram olduğunu söylemiş ancak Maliki mezhebine göre yemek konusu hariç helal olduğu söylenir.

Örnek: İnternette bir satıcıya: “üzerine ekleyeceğim kar payı karşılığında ürünüzü satmak istiyorum” dediğimde, bu tür alışveriş haram sayılır mı?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Şayet ürün mübah ise bu konuda haram olan alışveriş üç şekildedir:

1-Selem alışverişi hariç insanın sahip olmadığı bir şeyi satması

2- Bir şeyi satın aldıktan sonra teslim almadan satması

3-Sözleşme meclisinde peşin teslim almadan; altın, gümüş veya para alım satımı

Birinci durumun delili:

Hakim bin Hizam Radiyallahu anhu’dan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem’e şöyle sordum: Ey Allah’ın Rasulu! Bana adam gelir bir ürün ister ancak bende olmaz, parasını alır ve çarşıdan ona satın alırım. Bunun üzerine Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: “Sahip olmadığın şeyi satma” (Nesai 4613, Ebu Davud 3503, Tirmizi 1232, Elbani sahih dedi)

Amr b. Şuayb Radiyallahu anhu'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Babam babasından aktararak Abdullah b. Amr'ın şu hadisini aktarmışlardır: Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: "Selef ve şartlı satış, bir alışverişte iki alışveriş, zararı tazmin edilmeyen kar ve kişinin yanında olmayan malı satması helal değildir." (Tirmizi 1234, Ebu Davud 2504, Nesai 4611)

Bu konuda ihtilaf yoktur.

İkincisinin delili:

Hakim bin Hizam Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem ona şöyle dediği rivayet eder: "Satacağın bir şeyi satın aldığında teslim almadan onu satma" (Ahmed 15399, Nesai 4613, Elbani sahih demiştir.)

Bu hüküm hem yemekleri hem de başka ürünleri de kapsar. Teslim alınmayan bir şeyi satmak caiz değildir. Şafii bu görüştedir. Bazı ilim ehli bu hükmü yiyeceklere özel kılmıştır.

Üçüncüsünün delili:

Aynı anda teslim alınmadığı takdirde altın, gümüş ve diğer paralar birbirleriyle değiştirilmez. Daha detaylı bilgi için (182364) nolu sorunun cevabına bakınız.

İkincisi:

(289386) nolu sorunun cevabında "Dropshiping" sistemi hakkında gerekli bilgiler verdik ve şer'i açıdan geçerli alışverişin ancak murabeha veya ücretli vekalet şeklinde olabileceğini açıkladık.

Ayrıca selem alışveriş şeklini beyan ettik ve mutlaka sözleşme aşamasında ücretin tümünü teslim alınması ve paranın elektronik aracının yanında kalması doğru olmadığını bildirdik.

Sizin sorduğunuz şekilde internette olan bir satıcıya ürününü bir kar oranı karşılığında satmanız, vekalet türüdür. Zira vekalette ürüne sahip olmanız gerekmiyor.

Yani satıcı adına vekil durumda oluyor ve bir komisyon karşılığında ona satıyorsunuz.

Satıcı sana şöyle diyebilir: Ben bu üründe 100 TL istiyorum daha fazlası senindir. İmam Ahmed ve İshak bu tür alışverişi muzarebe hükmüne ilhak etmişler. Ancak alimlerin cumhuru vekalet ücreti belirsiz olduğu için yasaklamışlardır.

Buhari şöyle dedi: İbn Sirin, Ata, İbrahim ve el Hasan komisyon ücretinde bir sakınca görmezler. İbn Abbas şöyle dedi: Bir kimse: "Bu elbiseyi sat, şu kadardan fazlası senindir." Derse sakıncası yoktur. İbn Sirin, bir kimse: bunu şu kadara sat fazla kalan kar senindir. Veya aramızda bölüşelim. Derse sakıncası yoktur. Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: "Müslümanlar şartlarına bağlıdırlar."

Bilmeniz gerekir ki söz konusu vekalet Asıl tüccarın adınadır. Ancak (289386) nolu sorunun cevabında zikrettiğimiz vekalet müşterilerin adına vekalettir.

Özetle şunu diyebiliriz: "Dropshiping" sistemi dört şekilde geçerli olabilir:

1-Şartlarıyla selem konusuna tabi olması

2-Murabehe konusuna tabi olması

3-Müşteri adına vekalet, ürünün ücreti müşterinin parasıyla karşılanması gerekir.

4- Satıcı adına vekaleten ürün satmak.

Bizim amacımız insanlara zorluk çıkarmak değildir. Bu hiçbir zaman tercih ettiğimiz bir yöntem veya yol olmamıştır. Bizler sabit olan delillere bağlı kalarak ictihad ederiz. Ve fıkıh alimlerinin sözünden çıkmıyoruz.

Hem mübah hem de günah işlerde kullanılan ürünlerin satışıyla ilgili detaylı bilgiler için (67745) nolu sorunun cevabına bakınız.

En iyisini Allah bilir.